

NÓI VỚI THIẾU NIÊN

VỀ TIỀN BẠC

MONEY WISE

MỘT HỢP TÁC GIỮA CONSUMER ACTION
VÀ CAPITAL ONE

Trang	Đề Tài
1	Thiếu niên và tiền bạc
2	Làm việc
4	Sắp đặt ngân sách
6	Giữa cái cần và cái muốn
8	So sánh khi mua sắm
9	Sử dụng ngân hàng
11	Viết chi phiếu
12	Kiểm soát sổ sách tiền bạc
14	Tiết kiệm
15	Các thẻ tín dụng
17	Báo cáo tín dụng
18	Lái xe
20	Điện thoại cầm tay
21	Các nguồn trợ giúp trên mạng điện toán

Xây dựng tài năng tiền bạc cho các thiếu niên con cái của bạn

Theo cách nhìn của bạn là cha mẹ, chỉ có vài năm ngắn ngủi từ thời lập quầy bán nước chanh đến lúc con cái bạn bị cám dỗ mời mọc lấy thẻ tín dụng ở đại học. Nhưng đó là khoảng thời gian tốt nhất để giúp con em của bạn có một nền tảng vững vàng quản trị tiền bạc.

Là bậc cha mẹ, bạn đóng vai trò then chốt tạo giá trị và dạy cách quản trị tiền bạc cho con em. Một thăm dò năm 2005 về những ưu tư của cha mẹ về tương lai con trẻ cho thấy sự hiểu biết cách quản trị tài chính là điều quan trọng chỉ đứng sau sự an toàn của con cái.

Áp lực bắt đầu

Rất ít người trẻ muốn lệ thuộc vào cha mẹ khi thành niên. Càng ít người muốn thấy chính họ rơi vào tình huống nợ ngập đầu. Nhưng đời sống xã hội hiện nay có rất nhiều áp lực khiến con người lâm cảnh tài chính rối ren.

Thiếu niên – luôn luôn bị áp lực phải giống bè bạn – phải chịu sự quyến rũ nặng nề của sự quảng cáo khuyến mãi. Theo công ty Khảo Cứu Về Thiếu Niên (*Teenage Research Unlimited*), một công ty theo dõi chi tiêu của thiếu niên, trẻ em từ 10 tới 18 tiêu xài khoảng 159 tỷ mỹ kim năm 2005.

Chỉ với người có mẫu mực cứng rắn mới có thể bắt đầu chống lại áp lực bạn bè của thiếu niên. Hãy nói con cái bạn về tiền bạc như người lớn tuổi. Hãy giới thiệu chúng về quan niệm trang trải cho các nhu cầu căn bản (thực phẩm, y phục, chỗ ở, giáo dục, và chuyên chở) và sắp đặt ưu tiên cho những gì họ muốn mua. Cuộc sống là những chọn lựa thực tế. Hãy giải thích xe Porsche rất “ngầu,” nhưng một chiếc xe cũ tốt sẽ giúp bạn đến trường và sở cũng được, dù rằng bạn bè có cười chê là bạn lái một chiếc “phế thải.”

Nếu láng giềng bạn có một chiếc xe mới, bạn cũng muốn một chiếc như vậy không? Những hành động đó xưa thường được gọi là “theo trào lưu gia đình nhà Joneses.” Nay thì câu “cúm dư thừa” được dùng để nói đến các vấn đề tiền bạc như xài quá lỗ, sử dụng sai tín dụng, và rơi vào nợ nần. Không may, cúm dư thừa có thể dễ bị lây – con cái của bạn sẽ học theo bạn. Nếu bạn là người nghiện đi mua sắm, có nhiều cơ nguy con cái của bạn cũng sẽ trở thành như vậy.

Có khi trẻ con muốn mua đồ vì bị áp lực bạn bè, có khi vì buồn chán, có khi chỉ để coi chúng có thể muốn gì cũng được cả. Giúp con cái quý vị hiểu cuộc sống có nhiều việc hơn là những chuyến đi mua sắm bằng cách nhìn vào thói quen của quý vị và tự hỏi nếu những hành vi của mình sẽ làm con bất chước.

Đời sống làm việc

Có việc làm sẽ giúp con bạn chuẩn bị cho cuộc sống thành niên của họ. Điều này giúp cho chúng có trách nhiệm, có tiền trong túi, và tránh chúng khỏi lang thang ngoài phố.

Thói quen làm việc tạo thành từ buổi thiếu niên sẽ theo bạn suốt cuộc đời. Có trẻ tự nhiên sẽ muốn đi làm, có đứa khác cần sự khuyến khích. Nếu bạn có khả năng, bạn có thể muốn con cái không cần phải đi làm – nhưng điều này có thể không phải là điều tốt nhất cho con bạn. Không cha mẹ nào muốn con mình làm việc nhiều đến nỗi điểm học bị suy kém, nhưng dạy cho con cái trách nhiệm tài chính có thể khó khăn nếu con bạn không biết làm việc để kiếm tiền cho chính mình ra sao.

Thiếu niên 16 tuổi hay lớn hơn thường có thể làm việc toàn thời gian, mặc dầu vài tiểu bang có đặt giới hạn thời gian làm việc mỗi ngày. Thiếu niên tuổi 14 và 13 có thể làm 18 tiếng một tuần nhưng không thể hơn 3 ngày trong các ngày đi học. Vào hè, chúng có thể làm 40 tiếng một tuần, 8 tiếng mỗi ngày.

Thiếu niên trẻ tuổi hơn có thể làm những công việc lặt vặt như chạy việc vặt, trông em, dắt chó, hay cắt cỏ.

Có nhiều thiếu niên đi làm để mua sắm quần áo, đồ chơi video, đồ xăng, hay trả tiền điện thoại cầm tay, nhưng quý hơn là thêm kinh nghiệm làm việc và biết về đời sống thành niên ra sao. Dù một việc làm ở tiệm bán thức ăn nhanh (*fast-food*) cũng dạy tài năng quản trị tiền bạc, cách sử dụng máy điện toán, và giao thiệp với khách hàng. Không việc làm nào là vô bổ nếu ta biết khai thác nó.

Dạy con em quen sử dụng các phương tiện tìm việc. Hãy lướt qua các căn bản viết đơn tìm việc – có rất nhiều trang điện toán và sách về đề tài này. Hãy gom góp các đơn xin việc từ các buôn bán địa phương và duyệt xét các chi tiết yêu cầu. Hãy đọc quảng cáo cần người trong báo địa phương. Tập duyệt qua gọi đến nơi tìm việc hay phỏng vấn có thể giúp con bạn được thoải mái hơn khi thực sự phải đối đầu với các việc đó.

Thời gian là tiền bạc

Con cái của bạn có biết một người phải làm việc bao lâu mới có được 50 mỹ kim để mua một đĩa chơi video? Theo Bộ Lao Động Hoa Kỳ (*U.S. Department of Labor*), một lương trung bình của một người thư ký hay phụ tá hành chính là 37,810 mỹ kim năm 2005. Một người với số lương như trên sẽ phải đi làm gần ba tiếng mới đủ tiền mua một đĩa chơi video.

Hãy thảo luận các điều làm vừa lòng người chủ nhân mà thiếu niên thường bỏ qua, như y phục gọn gàng sạch sẽ, lễ phép, đúng giờ, làm việc gì được bảo, chú tâm, và hỏi nếu không hiểu.

Thúc đẩy con bạn hãy bắt đầu tìm việc hè sớm hơn, thay vì chờ đến tháng Năm hay tháng Sáu sẽ khan hiếm nơi đang cần người. Thay vì chỉ nộp đơn xin việc, hay gợi ý con cái hỏi khi nào người giám đốc có thời gian gặp mặt. Nhiều thiếu niên muốn một công việc đối với họ là hấp dẫn, nên họ sẽ bị mù mắt không thấy gì khác nữa. Hãy cùng thảo luận nghĩ coi các công việc gì có thể làm – tùy theo sở thích của chúng, thiếu niên có thể tìm nhiều việc khác như cố vấn trại hè, dạy kèm, hướng dẫn viên du lịch, cứu cấp, tiếp viên văn phòng, trang trí vườn tược, coi trẻ, sửa xe, xây cất, bảo trì, bán hàng, và phụ tá thư viện.

Sự co rút không ngờ của ngân phiếu lương

Người trẻ khi nhận ngân phiếu lương đầu tiên thường ngạc nhiên vì tiền thực sự có được ít hơn là họ mong đợi. Họ chờ đợi toàn thể – hay tổng số (*gross*) – lương kiếm được thay vì số lương sau khi trừ thuế (*net*).

Thuế liên bang và tiểu bang chiếm phần lớn nhất trong số tiền lương bị trừ đi. Hãy giải thích con cái hiểu họ có thể tránh bị lấy trước quá nhiều bằng cách khai thêm các khoản cho phép (*allowances*) trong đơn W-4 họ lấy từ người chủ. Dù vậy, họ phải khai để trừ ít nhất số lương thuế thiếu năm trước, hay 90% số thuế dự trừ sẽ thiếu năm nay, tùy theo số nào nhỏ hơn. Hãy cho con bạn biết họ sẽ được hoàn trả lại số thuế giữ nhiều hơn là số phải đóng nếu họ khai thuế giữa 1 tháng Giêng và 15 tháng Tư năm sau.

Thuế An Sinh Xã Hội (*Social Security, FICA*) và thuế Chăm Lo Sức Khỏe (*Medicare, MedFICA*) được giữ để trả tiền hưu chính phủ và các phúc lợi chăm lo sức khỏe cho người già đến tuổi hưởng. Hãy giải thích là các nhân viên trả một nửa số tiền thuế cần trả, và chủ nhân trả một nửa số tiền thuế, và người trả thuế sẽ không được hoàn trả khi khai thuế.

D

DỰ THẢO NGÂN SÁCH

Canh chừng tiêu pha

Ngân sách là kế hoạch chi tiêu giúp ta tiên liệu và kiểm soát chi tiêu. Canh chừng chi tiêu và hoạch định cẩn thận khoản tiền tiêu, con bạn sẽ tiết kiệm được tiền để mua những thứ họ muốn nhưng không đủ tiền trong khoản khác.

Hầu hết không ai có thể ra phố và mua ngay bất cứ gì họ muốn mà không có hoạch định.

Ngân sách không cần rườm rà – giữ biên nhận và hóa đơn trong một phong bì và dùng bản kết toán ngân hàng để biết tiền bạc đi đâu. Kế hoạch dự trước giúp con bạn thấy họ có thể tiêu xài mỗi tháng bao nhiêu.

Đề nghị thiếu niên ghi xuống tất cả

những gì họ tiêu trong một tuần và kiểm thảo kết quả bằng cách dùng trang ước tính tiếp theo trang này. Sau một tuần, hãy cùng xét lại kết quả. Số cuối cùng là số cộng (*plus*) hay số trừ (*minus*)? Lợi tức của con bạn – từ tiền cấp dưỡng hay tiền lương – có thể trang trải các chi tiêu đó? Có các khoản nào nên cắt xén? Có những chi tiêu nào là những thứ chúng cần, và những thứ nào là những thứ chúng ham thích?

Giúp con bạn khai triển ngân sách dựa trên chi tiết và sự kiện học hỏi từ trang ước tính. Sau đó, trong vài tuần sau, hãy đề nghị chúng làm kiểm điểm hàng tuần về chi tiêu để coi con bạn giữ chi tiêu trong giới hạn ngân sách của chúng.

Công Ty Thiết Kế Vườn Hoa Green Thumb Larchmont, WA 54211

Trả cho: Tiền lương còn lại ** \$278.18
Cody Sampson
14 Cody Lane
Larchmont, WA 54211 Nhân viên số: 099-86-9021

Ngày: 8/30/03

Lương từ: 8/10/03-8/24/03

Tiền kiếm được Thuế

Giờ: 40.

Mức lương: 10.00

Federal: 80.00

FICA: 24.80

MedFICA: 5.80

State: 11.22

Tổng số lương: 400.00

Tổng số trừ: 121.82

Trang ước tính chi tiêu hàng tuần

Chi tiêu hàng tuần

Thực phẩm (tiền ăn trưa, tiền ăn vặt)	_____
Chuyên chở công cộng (vé xe buýt, xe điện ngầm)	_____
Xe hơi (xăng, bảo trì, nợ xe, bảo hiểm)	_____
Giải trí (phim ảnh, trò chơi, báo chí, CDs)	_____
Điện toán (chương trình, trò chơi, DVDs)	_____
Thông tin (điện thoại, điện thoại cầm tay, nối mạng)	_____
Quà tặng	_____
Y phục	_____
Tiết kiệm	_____
Tổng cộng chi tiêu hàng tuần	\$ _____

Lợi tức hàng tuần

Cấp dưỡng	_____
Tiền kiếm được	_____
Quà tặng	_____
Các khoản khác	_____
Tổng cộng lợi tức hàng tuần	\$ _____

Tổng kết ra sao?

Tổng số lợi tức hàng tuần	_____
Trừ đi tổng số chi tiêu hàng tuần	- _____
Hàng cuối cùng	\$ _____

Tôi đã học được gì khi tìm hiểu chi tiêu của tôi?

G

GIỮA CẦN VÀ MUỐN

Các thứ cần và các thứ muốn

Khuyến khích con cái bạn nghĩ đến sắp đặt ưu tiên và kích thích thảo luận với bài tập đơn giản này. Hãy yêu cầu con bạn ghi 5 thứ chúng cần đến và năm thứ chúng muốn nhưng có thể vẫn sống được nếu thiếu, và giá mỗi món đồ đó.

Năm thứ bạn cần:

Hãy tập trung vào những thứ bạn dùng và cần đến mỗi ngày – dù rằng cha mẹ thường trả tiền cho các món đó. Gợi ý: ăn trưa, vé xe buýt, y phục, giày dép, các sản phẩm trang phục như thuốc gội đầu, sà phòng, v.v.

Năm thứ tôi cần	Giá bao nhiêu?

Năm thứ bạn muốn:

Trong các khoản dưới đây, ghi xuống các đồ vật bạn rất thích có được nhưng nếu thiếu vẫn sống. Gợi ý: một đĩa CD hay trò chơi điện tử mới, thức ăn vật bạn thường ưa thích hay nước ngọt, hay quần áo mới.

Năm thứ tôi muốn	Giá bao nhiêu?

Hãy nhìn danh sách theo cách sau:

- Bạn có 500 mỹ kim. Hãy đặt ưu tiên vào những thứ trong hai danh sách trên.

Tại sao bạn chọn đồ mà bạn đã chọn? Hãy nghĩ đến cách nào bạn có thể kéo giãn 500 đó để mua nhiều đồ mà bạn muốn có?

• Mẹ bạn bị mất việc. Bạn phải giúp trang trải cho các thứ bạn cần. Hãy xóa vài thứ trong mỗi danh sách mà bạn có thể không cần đến.

Bạn làm sao để tiết kiệm tiền cho các thứ còn lại?

• Bạn lớn thêm 5 tuổi. Có các đồ vật nào mà bạn muốn mua vẫn còn có thể thích dụng cho bạn sau 5 năm?

Bạn nghĩ danh sách của bạn về các thứ cần và các thứ muốn sẽ thay đổi như thế nào khi bạn lớn thêm 5 tuổi?

• Bà tiên cho bạn một ước muốn vật chất. Điều bạn sẽ chọn có phải là một trong các đồ trong danh sách các thứ bạn muốn có được trên?

Nếu bạn trả lời không, chắc rằng những thứ bạn ghi xuống không phải thật sự là ưu tiên của bạn. Nếu vậy, mua các thứ đó có phải chỉ là phí tiền bạc hay không?

Các thứ này là các đồ cần thiết hay đồ mong có được?

Đồ này cần hay muốn?		Tại sao	Giá	Chọn lựa khác
Thức ăn mua đem đi	<i>muốn</i>	<i>ngon</i>	\$4.50	<i>thức ăn mang theo từ nhà</i>
Giày				
Trò chơi video				
Sơn móng tay				
Bấm lỗ rún bụng				
Bảo hiểm xe				
Kính viễn / cận				
Giày Nike Air Jordan				
Báo Teen People				
Túi đeo lưng				

Nghệ thuật mua sắm

Kéo con vào việc kê khai các thứ cần mua sắm trong nhà. Bảo con đi cùng bạn tới thương xá bạn thường mua sắm – đó là cơ hội giúp chỉ dẫn cho bạn cách so sánh khi mua sắm. Một món đồ có nhãn hiệu của thương xá sẽ thường cùng được sản xuất bởi công ty nổi tiếng quảng cáo trên truyền hình khắp nước – nhưng đồ đó sẽ rẻ hơn rất nhiều.

So sánh khi mua sắm có thể tiết kiệm rất nhiều chỉ với chút công sức nhỏ -- nhất là khi bạn dùng mạng lưới điện toán. Các dịch vụ mua bán trên mạng điện toán, được gọi là “bots” (như www.mysimon.com hay www.dealtime.com) có thể giúp bạn khởi đầu sự so sánh giá cả về một món hàng. Cho dù bạn không mua món đồ bạn muốn mua trên mạng điện toán, bạn sẽ được thiết bị tin tức khi bạn quyết định mua sắm.

Người ta mua sắm lữ lượt ở chợ trời, trước ga-ra, tiệm mua bán đồ cũ, cửa tiệm bán hàng giá rẻ, và các cơ sở thương mại bán các đồ “hơi cũ” từng cho mượn. Dẫn con bạn cùng đi săn hàng rẻ – có thể chúng cũng sẽ bị lây hứng khi tìm thấy y phục cổ xưa thật đẹp hay bàn ghế lạ mắt cho căn phòng của chúng.

Y phục thời xưa hay các đồ vật “lỗi thời” nay đang lại là mới, nhưng xe cũ lại có điều tốt để nên mua – phẩm chất tốt hơn, và an toàn hơn cho cùng giá mua. Bạn có thể mua xe tốt hơn với vừa túi tiền của mình nếu bạn chọn một xe cũ với kiểu khá mới thay vì mua một chiếc xe mới mà loại xe thuộc hạng thấp. (Xem phần “Phải có xe” trang 18.)

Mua sắm và tiết kiệm

Dùng mạng lưới điện toán để so sánh giá cả – cho dù bạn không mua qua mạng – có thể giúp bạn biết rõ hơn về hàng hóa mình định mua và biết khi nào nên trả giá. Trong ba món hàng dưới đây, có thể thấy số tiền tiết kiệm lên đến 55%.

Sản phẩm	Giá thấp	Giá cao	Tiết kiệm	% Tiết kiệm
Máy nhạc MP3	\$120.69	\$159.71	\$39.02	24%
Đĩa CD	\$9.89	\$18.98	\$9.09	48%
Trò chơi video	\$21.79	\$48.35	\$26.56	55%

Thiếu niên với khả năng sử dụng ngân hàng

Trương mục chi phiếu và tiết kiệm là những phương cách tốt để giúp người trẻ học cách quản trị tiền bạc:

- Khi dạy con cái cách giữ trương mục ngân hàng, bạn có thể tạo cho con bạn thói quen tài chánh tốt như giữ tiền cẩn thận, trả các hoá đơn hàng tháng đúng hạn, và sử dụng thẻ tín dụng đúng cách.
- Một trương mục ngân hàng – tiết kiệm hay chi phiếu – là phương tiện đổi ngân phiếu lương ra tiền mặt một cách tiện lợi.
- Viết chi phiếu trả tiền an ninh hơn là mang tiền mặt trong người.
- Một thẻ ATM hay thẻ rút tiền, thường được cấp cho bạn khi mở trương mục ngân hàng, có thể được dùng huấn luyện con cái sử dụng tín dụng.

Lệ phí ATM

Máy rút tiền tự động ATMs rất thuận tiện, nhưng hãy chỉ nên dùng máy ATM của ngân hàng của bạn. Sử dụng các máy ATM ở nhà băng khác sẽ gây nhiều tổn kém cho bạn. Theo Bankrate.com, một dịch vụ cung cấp tin tức tài chánh miễn phí trên mạng điện toán, chi phí trung bình để sử dụng ATM các ngân hàng khác là \$1.64 tính bởi chủ máy, cộng với \$1.25 tính bởi chính ngân hàng của bạn. Với giá này, một lần rút tiền mỗi tuần có thể cộng thành hơn \$150 mỗi năm.

Tìm trương mục ngân hàng cho thiếu niên con cái bạn

Nhiều cộng đồng có ngân hàng và công đoàn tín dụng cung cấp các trương mục đặc biệt cho người trẻ tuổi. Hãy tránh các trương mục tính lệ phí, tiền dịch vụ, và các quy lệ đòi hỏi giữ tiền tối thiểu trong trương mục có cơ mau muốt hết tiền đóng vào công.

Hãy gợi ý con bạn gọi đến vài ngân hàng. Bankrate.com (www.bankrate.com) cho phép tìm và so sánh trương mục chi phiếu theo số mã vùng Zipcode, thay theo thành phố.

Cũng nên xét đến các trương mục của công đoàn tín dụng địa phương, là các cơ quan bất vụ lợi về tài chánh do các chủ trương mục sở hữu và kiểm soát. Công đoàn tín dụng được thành lập để phục vụ các nhóm người cùng chia sẻ một điểm gì, như là nơi họ cùng làm việc, sống, hay đi cùng nhà thờ. Công đoàn tín nghiệp thường tính sở phí thấp cho các trương mục hơn là các ngân hàng.

Để tìm các công đoàn tín dụng bạn có thể tham gia, hãy thăm trang điện toán

của Hội Công Đoàn Tín Dụng Toàn Quốc (www.cuna.org).

Hầu hết các trương mục thiếu niên là được “bảo trợ” – một vị thành niên phải mở trương mục cho thiếu niên và người thành niên phải chịu trách nhiệm cho trương mục. Khi bạn và thiếu niên con bạn tới mở một trương mục ngân hàng, cả hai phải mang theo căn cước – bằng lái xe hoặc căn cước của tiểu bang – và số an sinh xã hội của cả hai người. Nếu con bạn không có số an sinh xã hội, hãy liên lạc tới Sở An Sinh Xã Hội để nộp đơn xin cấp một thẻ.

Các trương mục đặc biệt cho thiếu niên thường đòi hỏi một số tiền tối thiểu trong công (\$1 tới \$5). Có ngân hàng giới hạn số chi phiếu bạn có thể ký ra mỗi tháng. Hãy tìm trương mục “miễn phí” không đòi hỏi tiền bỏ công tối thiểu hay lệ phí hàng tháng và không đặt giới hạn số chi phiếu kỳ ra hàng tháng. Có ngân hàng còn cung cấp lợi suất cao chút đỉnh cho các trương mục thiếu niên.

Khôn ngoan về việc dùng ngân hàng

Giải thích phương cách giữ một trương mục đúng đắn. Cho con em biết nếu chi phiếu bị trả lại và không được thanh toán, tên con em sẽ hiện ra trên hệ thống dữ kiện toàn quốc gọi là *ChexSystems* và chúng không thể mở một trương mục nào khác trong 5 năm.

Chia sẻ các mảnh quan trọng dưới đây về việc viết chi phiếu với con cái:

- Biết chắc bạn có đủ tiền trả chi phiếu.
- Kiểm soát ngay các báo cáo trương mục từ ngân hàng.
- Ghi lại tất cả các chi phiếu bạn viết ra trong quyển sổ chi chép chi phiếu hay sử dụng các chi phiếu có bản sao cho mỗi chi phiếu.
- Nộp lương và các ngân phiếu khác vào công nhanh chóng – phần lớn các ngân phiếu hết hạn đổi thành tiền sau 3 tháng.
- Hãy dùng viết mực – và không bao giờ dùng viết chì – viết chi phiếu.
- Viết số và tên người nhận sát phía trái để tránh người khác cộng số khác để làm chi phiếu tăng số tiền cũng như sửa tên người nhận.

Một lỗi lầm đắt giá

Chi phiếu bị trả lại rất đắt giá – lên đến \$35 cho mỗi chi phiếu bị trả lại. Hãy nói rõ với con bạn là việc theo dõi chi phiếu và tiền rút ATM rất quan trọng để tránh dùng lỗ công.

V

VIẾT CHI PHIẾU

Cách đúng để viết chi phiếu

Chi phiếu dưới đây của Cody Sampson. Cody mua một đĩa CD tại tiệm Music Megastore. Theo các chỉ dẫn dưới đây để viết chi phiếu trả cho Music Megastore với số tiền \$14.98.

CODY SAMPSON
14 Beacon Lane
Larchmont, WA 54211

0102

1 DATE _____

PAY TO THE ORDER OF 2 _____ 3 \$

4 _____ DOLLARS

TRUST CREDIT UNION

5 _____ 6 _____

FOR _____

||:12428896||:6545898434||'3266

1. **Date:** Viết tháng, ngày, và năm: “Sept 2, 2007”
2. **Pay to the order of:** Viết “Music Megastore”
3. **Amount (\$):** Viết “\$14.98”
4. **Dollars:** Viết “Fourteen and 98 cents” và gạch một lần tới cuối khoảng trống. (Đường này phòng ngừa kẻ gian đổi số tiền.).
5. **For:** Viết “CD”
6. **Signature:** Ký tên “Cody Sampson”

Để thấy chi phiếu nên như thế nào là điền đúng cách, hãy xem trang sau.

K

KIỂM TRA TRƯỞNG MỤC

- Nếu bạn cần sửa điểm sai trong chi phiếu, hãy xé bỏ chi phiếu đó và ghi “void” trong cuốn sổ ghi chép chi phiếu và viết chi phiếu mới.
- Đừng ký chi phiếu trắng – các chi phiếu đó có thể bị trộm và dùng bởi người khác.
- Nên biết cuốn chi phiếu và thẻ ATM ở đâu bất cứ lúc nào và báo ngay lập tức cho ngân hàng biết khi mất sổ chi phiếu, chi phiếu, hay thẻ ATM.

Kiểm tra trường mục

Một việc quan trọng nhất trong các bài học tài chính là kiểm tra trường mục. Nếu quý vị không giữ sổ sách thật kỹ lưỡng, quý vị có thể ký ra chi phiếu mà thiếu tiền bảo chứng. Ngân hàng của quý vị có thể tính đến \$35 cho mỗi chi phiếu nào thiếu tiền bảo chứng. Hầu hết các thương gia cũng cộng thêm tiền phạt lên đến \$30 cho các chi phiếu bị trả lại vì thiếu tiền.

Trong trang kế là một mẫu sổ chi phiếu và các câu hỏi có thể giúp con cái quý vị học làm sao kiểm tra trường mục. Sau khi xem xét sổ chi phiếu, con quý vị có thể suy ra câu giải đáp. (Các câu giải đáp nằm ngược phía dưới sổ.).

Làm sao viết chi phiếu: Thí dụ dưới đây chỉ rõ chi phiếu từ trang 11 sẽ ra sao khi được viết đầy đủ chi tiết.

CODY SAMPSON

14 Beacon Lane
Larchmont, WA 54211

0102

DATE

9/2/07

PAY TO THE
ORDER OF

Music Megastore

\$

14.98

Fourteen and 98 cents

DOLLARS

TRUST CREDIT UNION

FOR

CD

Cody Sampson

|:12428896|:6545898434||'3266

Các câu hỏi về Thí Dụ Sổ Chi Phiếu ghi bên dưới:

1. Tiền còn lại trong công của bạn vào ngày 13 tháng 7 là bao nhiêu? _____
2. Có bao nhiêu đĩa CD bạn đã mua bằng chi phiếu trong tháng 6? _____
3. Có bao nhiêu chi phiếu bạn đã viết ra trong tháng 7? _____
4. Số tiền còn lại sau khi bạn viết chi phiếu trả cho tiệm Music Megastore vào ngày 6 tháng 8 là bao nhiêu? _____
5. Bạn đã dùng thẻ rút tiền bao nhiêu lần để mua hàng trong tháng 7? _____

Thí Dụ Sổ Chi Phiếu

Chi phiếu	Ngày	Công việc chi tiêu	Số tiền	Lệ phí	Tiền gọi	Tiền còn lại
	6/10	Số tiền còn lại bắt đầu				245.00
101	6/15	Music Megastore (CD)	14.29			230.71
ATM	6/15	Rút tiền mặt	20.00			210.71
	6/22	Gởi vào công (mừng sinh nhật)			100.00	310.71
102	6/29	Suzie (trả nợ)	25.00			285.71
Thẻ*	7/5	A&F (quần mới)	18.95			266.76
ATM	7/12	Rút tiền mặt	20.00			246.76
Thẻ	7/18	Jimmy's Joynt (ăn tối)	23.00			223.76
Gởi công	7/22	Lương (Canny Caterer)			327.00	550.76
Thẻ	7/28	Linen Drawer (Sinh nhật M)	24.59			526.17
	8/1	Lệ phí in chi phiếu		14.95		511.22
103	8/6	Music Megastore (CD)	16.98			

* "Thẻ" là chữ viết tắt của thẻ rút tiền (debit card, check card). Đây là thẻ được cấp cùng với trương mục chi phiếu cho phép bạn dùng mua hàng và trả thẳng bằng tiền từ trương mục của bạn.

Trả lời: (1.) \$246.76 (2.) Một (3.) Không có gì (4.) \$494.24 (5.) Ba lần

Tiết kiệm tăng thêm lên

Một cách tốt nhất để chứng minh thế lực của việc tiết kiệm là thử tính qua các máy tính trên mạng điện toán. Chỉ cần đánh chữ “*savings calculator*” vào khung tìm trong các chương trình tìm các trang điện toán, là quý vị sẽ được hồi lại với hơn tá phương trình giúp tính toán qua mạng. Đặt vô vài con số - tượng trưng cho số dự trữ tiết kiệm, lãi suất thực tiễn, và số năm giữ tiết kiệm, là quý vị sẽ cho con quý vị thấy tiền bỏ vào tương mục tiết kiệm có thể làm tiền bạc gia tăng thêm lên.

Vì con quý vị tới tuổi trưởng thành trong thời buổi lãi suất tiết kiệm khiêm nhường, nên rất khó chứng minh thế lực của việc tiết kiệm. Bài học quan trọng là hãy tiết kiệm đều đặn và có tiền để phòng thân khi cần đến. Tuy lãi suất chỉ từ 1% - 2%, để dành \$20 mỗi tháng có thể gây thành con số hơn \$10,000 trong 30 năm.

Điều quan trọng là bỏ tiền vào tiết kiệm liên tục, và đều đặn. Nếu con em 14 tuổi bắt đầu bỏ tiền tiết kiệm mỗi tuần với tiền giữ trẻ \$20 vào quỹ tiết kiệm với 1% - 2% lãi suất, tới khi đứa trẻ vào đại học thì quỹ thành khoảng \$5,400. Một mặt khác, nếu con quý vị chỉ bỏ vào quỹ \$20 mỗi tháng, số tiền dành dụm trong thời gian tương tự chỉ khoảng \$1,250.

Đề phòng chống gian lận

Có nhiều cách để quý vị có thể bị mất tiền vì những chuyện bất hợp pháp và gian lận. Hãy nói cho con cái biết sự quan trọng trong việc giữ an toàn các chi tiết tài chính và các chi tiết cá nhân:

- Nên thuộc lòng số PIN và mật mã – đừng viết xuống.
- Hãy trông chừng chung quanh khi rút tiền ở máy ATM.
- Cẩn thận đừng tiết lộ số an sinh xã hội – vì số này có thể bị kẻ lường gạt dùng để xin tín dụng dưới tên mình.
- Xé tan các quảng cáo cấp tín dụng, hóa đơn, chi phiếu cũ, và chứng từ ngân

\$100 với lãi suất 2%	
Năm thứ nhất	\$102.02
Năm thứ 5	\$110.51
Năm thứ 10	\$122.12
Năm thứ 20	\$149.13
Năm thứ 30	\$182.12
Cộng thêm \$20 mỗi tháng	
Năm thứ nhất	\$344.63
Năm thứ 5	\$1,373.56
Năm thứ 10	\$2,780.94
Năm thứ 20	\$6,054.90
Năm thứ 30	\$10,053.05

hàng trước khi vứt bỏ.

- Đừng cho ai biết các chi tiết tương mục của mình cho người bán hàng qua điện thoại – họ có thể là kẻ lường gạt.
- Đừng để các thư gửi đi có chi tiết cá nhân hay chi phiếu trong các hộp thư không có khóa khiến kẻ lạ có thể lấy mất.
- Nếu mất thẻ ATM, thẻ rút tiền hay thẻ tín dụng, hãy liên lạc tới ngân hàng ngay lập tức.

Sử dụng tín dụng khi cần đến

Tín dụng tốt quan trọng để được mượn tiền mua xe hay mua nhà với lãi suất khá thấp, khi mượn nhà, hay mua bảo hiểm xe cộ, bảo hiểm nhà cửa, hay xin đủ loại công việc.

Để con quý vị làm quen với quan niệm tín dụng, hãy cho chúng coi hóa đơn tín dụng của quý vị. Chúng có thể đã quen thấy quý vị lấy thẻ ra trả, nhưng có bao giờ thấy tổng số nợ trong hóa đơn tín dụng hay thấy quý vị ký chi phiếu trả hóa đơn? Những quan niệm phải trả tiền bằng thẻ nhựa là trừu tượng nếu không thấy được sự thực tế.

Trẻ em ở đại học có một thẻ tín dụng cũng là điều tốt - điều này giúp chúng gây dựng hạnh kiểm tín dụng tốt. Yêu cầu con cái cho quý vị số công để quý vị trông chừng kiểm soát và tránh các chuyện rắc rối có thể xảy ra. Quý vị sẽ có quyền kiểm soát hơn nữa nếu quý vị cho chúng là người được xử dụng thẻ tín dụng của mình, và trong hầu hết các trường hợp điều này cũng giúp chúng gây dựng hạnh kiểm tín dụng.

Các công ty cho vay tín dụng cũng lôi cuốn học sinh trung học lấy thẻ tín dụng. Những thẻ được gọi là tín dụng giới trẻ đòi hỏi cha mẹ là người đồng ký tên trách nhiệm (*co-signer*), có mức tín dụng khá thấp, và cũng tính lệ phí rút tiền ứng trước hay lệ phí trả trễ hạn rất cao như các thẻ tín dụng khác. Các thẻ này có thể giúp được con quý vị học cách quản trị thẻ tín dụng. Nhiều cha mẹ cho phép con cái lấy một thẻ để có tiền phòng khi khẩn cấp. Một thẻ ATM của ngân hàng có thể là cách tốt hơn để con cái quý vị lấy tiền khi cần đến vì quý vị sẽ tránh được các lệ phí ứng tiền trước và tiền lãi sẽ được tính ngay lập tức.

Hàng chú thích

Đạy con em đọc các chữ chú thích trong các thư quảng cáo cho tín dụng. Tất cả những điểm quan trọng nhất về tiền lãi, chi phí trả trễ, và tiền ứng trước thật tốn bao nhiêu đều có thể nằm tại đó.

Tín dụng ở đại học

Gần ba phần tư sinh viên đại học có ít nhất một thẻ tín dụng. Vài em coi thẻ tín dụng như tiền bạc để tha hồ tiêu và dùng thẻ này hết mức tối đa. Thất bại trong việc quản trị tương mục tín dụng đầu tiên đã gây cho nhiều sinh viên gánh chịu nhiều năm tín dụng sứt mẻ, hay có thể đưa đến phá sản.

Theo một khảo cứu năm 2004 bởi *Nellie Mae*, hơn 76% sinh viên năm thứ nhì có ít nhất một thẻ và 79% không trả hết nợ hàng tháng. Số tiền còn thiếu trung bình của các thẻ này là \$2,169 mỹ kim.

Các công ty quảng cáo thẻ tín dụng thường đến sân trường với những thu hút hấp dẫn cho những sinh viên xin thẻ tín dụng. Áo thun miễn phí, túi sách, và các chứng chỉ tặng quà rất lôi cuốn - nói cho con quý vị biết về những mảnh khoe bán hàng nhiều áp lực và cách dùng tín dụng khôn ngoan.

Với thẻ tín dụng, bên ngoài có thể để hào nhoáng. Chỉ vì một thẻ tín dụng nhìn đẹp hay có hình rất nổi, hay được cấp từ trường bạn hay từ đội thể thao bạn thích nhất, không có nghĩa đó là thẻ tốt. Dạy con quý vị biết thế nào để so sánh vài tín dụng để tìm ra một thẻ với các đặc tính thật quan trọng: một lãi suất thấp, không tính lệ phí hàng năm, và lệ phí trả trễ cũng như lệ phí rút quá mức tính thấp hơn.

Sinh viên và thẻ tín dụng

Quý vị có thể giúp con cái ở tuổi đại học dùng thẻ tín dụng khôn ngoan. Trước khi con mình vào đại học, hãy cùng với con đặt các căn bản như sau:

- Hãy cho cha mẹ biết nếu con xin hay nhận một thẻ tín dụng.
- Hãy chỉ hạn chế giữ một thẻ tín dụng khi ở đại học.
- Cố dùng thẻ khi khẩn cấp hay mua các hàng nhiều tiền mà cha mẹ và con đã cùng đồng ý trước, và con sẽ trả lại tiền dùng qua thẻ một cách có kỷ luật.
- Nếu con cần dùng thẻ để mua thức ăn, coi phim, hay mua đồ vật hàng ngày, phải theo sát các chi tiêu và trả hết số tiền nợ trong hóa đơn trước khi dùng thẻ thêm nữa.
- Giữ giới hạn tín dụng có thể dễ dàng quản trị được (chẳng hạn như \$500) và tiền còn nợ thấp (như \$200). Hãy gọi cha mẹ nếu công ty cấp thẻ tín dụng đề nghị tăng mức giới hạn.
- Chắc chắn là trả tiền tới công ty đúng hạn hay con sẽ bị phạt tiền trễ hạn.
- Hãy trả hết số tiền còn thiếu mỗi tháng nếu được
- Nếu còn thiếu, luôn luôn trả hơn số tiền tối thiểu phải trả ghi trong hóa đơn

Trả đúng hạn kỳ

Tiền phạt trả trễ và tiền lãi xuất trong thẻ tín dụng có thể cộng lên rất nhanh. Hãy chắc rằng con quý vị hiểu chúng phải trả hóa đơn tín dụng và các hóa đơn khác đúng hạn kỳ. Hầu hết các nhà cho vay mượn tính lệ phí trả trễ có thể lên đến \$35 nếu tiền trả không đến đúng hạn. Tiền trả trễ hơn 30 ngày sẽ bị báo tới các cơ quan báo cáo tín dụng. Điểm xấu vì trả trễ nằm trong báo cáo tín dụng của quý vị tới 7 năm.

Trả nhiều hơn số tiền tối thiểu

Hầu hết các thẻ tín dụng đòi hỏi người dùng phải trả tiền tối thiểu hàng tháng 2% số còn thiếu. Trả chỉ mức tiền tối thiểu sẽ khiến quý vị bị mất nhiều tiền lãi xuất hơn, và làm cho thiếu nợ lâu hơn.

Nếu con quý vị còn thiếu trung bình \$1,000 với 17% phân lời và trả chỉ 3% số tiền còn thiếu hàng tháng, con quý vị sẽ phải trả 9 năm mới hết số nợ. Phần tiền lời là hơn \$700 trên số tiền nợ.

Mặt khác, nếu con quý vị trả cố định \$100 mỗi tháng, số nợ sẽ được trả trong vòng 11 tháng với số tiền lãi xuất là \$86.

Tín dụng xấu là tin xấu

Tốt nghiệp đại học với tín dụng xấu ảnh hưởng nhiều hơn là phạm vi khả năng vay mượn và lấy tín dụng. Tin tức ở trong báo cáo tín dụng có thể được các chủ hãng kiểm soát để thanh lọc người kiểm việc. Trong vài ngành - chẳng hạn như dịch vụ tài chính, kỹ thuật, hay hành pháp - việc kiểm soát tín dụng là thông lệ. Mặc dầu điểm học của quý vị có tốt như thế nào, hay quý vị đã đậu bằng gì, tín dụng xấu có thể làm quý vị mất việc.

Người có tín dụng xấu thường phải đặt tiền cọc trước khi có được dịch vụ điện thoại và các dịch vụ tiện nghi khác, điều này là phí tổn cộng vào với việc lập nơi cư trú.

Kiểm soát tín dụng của quý vị

Hãy xem chắc con quý vị biết chúng có thể kiểm soát chi tiết tín dụng trong hồ

Báo cáo tín dụng hàng năm

Trên mạng điện toán: Annual Credit Report (www.annualcreditreport.com).

Điện thoại: 877-322-8228

Gửi thư: In mẫu đơn từ trang điện toán và gửi qua địa chỉ trong đơn.

sơ của mình ở ba công ty toàn quốc chính báo cáo tín dụng. Mỗi năm, quý vị có thể yêu cầu một bản báo cáo tín dụng miễn phí từ ba công ty báo cáo tín dụng. (Xem khung trong trang 17 để biết chi tiết liên lạc công ty tín dụng.) Tất cả mọi người có thể tín dụng hay nợ tiền đều có hồ sơ tại một hay ba công ty đó. Ngoài ra, ai cũng có thể lấy một bản báo cáo tín dụng của mình bất cứ lúc nào với lệ phí khoảng \$10 một bản.

Phải có xe

Nói đến xe, phần đông giới trẻ chú trọng đến tiền vay trả hàng tháng - nhưng làm chủ chiếc xe có thể tốn hơn gấp đôi số tiền này. (Xem “Tốn phí hàng tháng để làm chủ một chiếc xe” ở trang 19.) Nhìn qua các con số phí tổn để làm chủ xe với con quý vị là một điểm quan trọng để vạch rõ thực tế.

Quý vị muốn con lái một chiếc xe an toàn - nhưng với giá xe mới quá cao thì chiếc xe cũ là chọn lựa thích hợp hơn. Một chiếc xe mới sẽ mất 20% - 40% giá trị trong năm đầu.

Nhiều tiệm bán xe hiện nay bán “xe cũ được kiểm chứng” (*certified pre-owned*) - các mẫu xe kiểu cũ được thế chấp và các xe hết hạn thuê dài hạn đã được kiểm tra kỹ lưỡng và thường đi kèm với chương trình bảo đảm dài hạn. Nhưng khi mua bất cứ xe cũ nào, cho dù là xe được kiểm chứng, hãy nghiên cứu vấn đề đầy đủ và cho một người thợ độc lập kiểm lại chiếc xe. Giá xe mới và xe cũ cũng như cách mua xe có thể coi trên mạng điện toán của *Kelley Blue Book* (www.kbb.org). Với một chi phí nhỏ, bạn có thể biết được lịch sử chiếc xe qua số căn cước xe (*vehicle identification number, VIN*) trên *CarFax* (www.carfax.com).

Bảo hiểm xe - úi trời!

Giá bảo hiểm xe cho người lái xe trẻ tuổi khiến quý vị giật mình. Theo Viện Bảo Hiểm cho An Toàn Xa Lộ (*Insurance Institute for Highway Safety*), cứ mỗi dặm đường lái xe, sẽ xảy ra một rủi ro bị đụng xe của người thiếu niên tuổi 16 - 19 cao gấp bốn lần hơn người lái xe lớn tuổi hơn. Người lái xe 16 tuổi có nhiều rủi ro nhất, với tỷ lệ đụng xe gấp 3 lần hơn người lái xe 18 tuổi. Các thống kê đó cho hãng bảo hiểm lý do đòi giá bảo hiểm cao nhất cho người lái xe trẻ tuổi. Thiếu niên phái nữ không bị coi có nhiều rủi ro trên phương diện bảo hiểm như thiếu niên phái nam đồng lứa và thường được hưởng lệ phí bảo hiểm thấp hơn.

Ngành bảo hiểm cung cấp các đề nghị dưới đây để con cái trẻ tuổi của quý vị đỡ tốn tiền nhất khi lái xe:

- Xe “an toàn” có thể ít tốn kém tiền bảo hiểm hơn. SUV, chẳng hạn, có lịch

sử hay bị lật, và kết quả là tiền bảo hiểm sẽ cao hơn. Xe an toàn nhất – hãy tìm danh sách tại www.insure.com – không làm con quý vị được chú ý tại bãi đậu xe ở trường học, nhưng các xe đó sẽ đỡ tốn tiền bảo hiểm hơn.

- Nếu con quý vị được điểm trung bình B hay hơn, quý vị có thể được giảm chút ít vì điểm học tốt.
- Bỏ tên con quý vị vào chương trình bảo hiểm của quý vị có thể giảm chi phí nếu quý vị đủ tiêu chuẩn được bớt tiền vì là người lái xe tốt. Điều này cũng có thể giúp quý vị được hưởng giảm thêm lệ phí khi bảo hiểm nhiều xe cùng một chương trình. Điều này không có nghĩa là quý vị phải trả toàn số tiền bảo hiểm – quý vị có thể chia tiền trả theo từng xe và kêu con trả phần của chúng.
- Khi mua bảo hiểm xe - hay các bảo hiểm khác - nên đi độ giá nhiều hãng khác nhau để so sánh tiền lệ phí và được bảo hiểm bao gộp nhiều phần hơn. Quý vị càng chịu bỏ tiền túi trả cho khoản khấu trừ thì tiền lệ phí càng thấp hơn.

- Khuyến khích con quý vị lấy lớp dạy lái xe an toàn để có thể được giảm lệ phí của công ty bảo hiểm.
- Nói rõ với con quý vị rằng các vi phạm lái xe quá tốc độ hay các vi phạm khác khi lái xe và tai nạn (ngay cả việc đụng nhẹ mũi xe) có thể khiến bảo hiểm tăng

Sở phí hàng tháng để làm chủ một chiếc xe

Bảng dưới đây dự tính tiền sở phí hàng tháng khi mua, trả tiền vay nợ và sử dụng chiếc xe đáng giá \$10,000 lái bởi một thiếu niên nam 17 tuổi. Trong thí dụ này, người mua trả tiền mặt \$2,000 và mượn tiền còn lại với lãi xuất 6% trong 4 năm.

Chi phí hàng năm	Sở phí hàng tháng
Trả nợ: \$2,254.56	\$187.88
Bảo trì: \$120 (4 lần thay nhớt)	\$10.00
Máy móc: \$200 (bánh xe mới)	\$17.00
Sửa chữa: \$100 (ống bô)	\$9.00
Xăng*: \$1,128.00	\$94.00
Bảo hiểm: \$1,500 một năm	\$125.00
Tiền thuế mua xe lúc đầu tính 6%: \$150	\$12.50
Thuế lưu hành hàng năm: \$60	\$5.00
Tổng cộng:	\$460.38

*12,000 dặm, 25 dặm một gallon, \$2.30 một gallon.

vật. Thảo luận về các hậu quả của việc lái xe khi say rượu. Hãy nhấn mạnh nếu con quý vị không lái xe một cách an toàn, chúng có thể không được lái nữa vì sở phí bảo hiểm quá cao cho người có hạnh kiểm lái xe xấu. (Hãy làm gương cho con khi quý vị lái xe - hành động cho thấy rõ hơn là những câu khuyên nhủ).

Cắt dây

Thiếu niên, nổi tiếng là thích dùng điện thoại, đã tạo thành một phần quan trọng, phát triển rất nhanh của thị trường bán điện thoại cầm tay. Nhiều cha mẹ trả tiền điện thoại cầm tay để biết con mình ở đâu ở đâu và biết chắc là chúng có thể gọi nhờ giúp đỡ trong trường hợp khẩn cấp.

Các hãng cấp dịch vụ điện thoại có những chương trình cho gia đình và các trường mục trả tiền trước để hấp dẫn thiếu niên, nhưng các chương trình này nhiều khi không phải là tốt nhất. Các chương trình cho gia đình giúp quý vị bỏ thêm nhiều đường giây điện thoại vào một trường mục trả tiền và dùng chung số phút trong chương trình giữa các điện thoại.

Thiếu niên lớn tuổi hơn thường muốn một điện thoại cầm tay riêng - nhưng vì họ không có tiểu sử tín dụng, quý vị có thể bị yêu cầu phải cùng đứng tên trường mục (*co-sign*). Có thể rất khó cho quý vị khuyên con mình đừng bị lôi cuốn vì màu sắc hay tiếng reo, quý vị có thể cắt giảm hàng trăm mỹ kim tiền phụ trội bằng cách cùng con quý vị đọc những hàng chú thích bên dưới:

- Đa số chương trình điện thoại vô tuyến tình theo số phút quý vị gọi đi hay nhận điện thoại. Nhiều chương trình cho gia đình tính không tính số phút khi quý vị nói chuyện qua các điện thoại trong chương trình.
- Với điện thoại cầm tay – số điện thoại miễn phí cũng tốn tiền.
- Các lần gọi yêu cầu giúp đỡ hay nhờ bắt đường dây có thể bị tính đất không ngờ.
- Các điện thoại trả tiền trước có thể tính tới 45 xu một phút.
- Các chuông reo đặc biệt, nhắn tin, và các dịch vụ chọn lọc khác thường làm tăng sở phí cao lên.
- Nhắn tin bằng chữ thường được tính theo mỗi lần nhấn và có vài chương trình cũng tính thêm sở phí từng phút để đọc e-mail hoặc coi mạng điện toán.

Các trang điện toán nên biết

Câu hỏi nóng bỏng: Trang điện toán của Kiplinger đúc kết các mục “Trẻ Thông Minh về Tiền Bạc” (*Money Smart Kids*) (www.kiplinger.com/columns/kids/archive.html) có nhiều bài viết cha mẹ cần biết để cố vấn con cái về tiền bạc.

Tài chính vui nhộn: Trang điện toán của *The Motley Fool* (www.fool.com/teens) có một tầm nhìn mới mẻ là tiết kiệm, kiếm tiền, và đầu tư là các việc làm rất vui.

Kiểm điểm thực tế: Trang điện toán của *Jump\$tart* (www.jumpstart.org) có đầy lời chỉ dẫn và cho biết mảnh lối về tiền bạc - tất cả đều hướng về việc giáo dục giới trẻ. “*Reality Check*” là một bài đồ giúp học biết phí tổn ra sao khi sống một mình.

Làm chủ chính mình: *YoungBiz* (www.youngbiz.com) có các bài viết về các nhà kinh doanh trẻ bắt đầu các doanh nghiệp “tươi mát, lý thú, và tài chính thành công.” Cũng nên coi trang *Independent Means* (www.independentmeans.com).

Tiền không mua tất cả: Trung Tâm Cho Một Giấc Mơ Hoa Kỳ Mới (*Center for a New American Dream*, www.newdream.org) đề xướng tiêu thụ có trách nhiệm với mục đích bảo vệ môi sinh, tăng phẩm chất cuộc sống, và thúc đẩy công lý xã hội.

Khuyên là tốt: Thiếu Niên Ngày Nay (*Teenagers Today*, <http://www.teenagerstoday.com>) cung cấp đầy đủ các điều cố vấn cho cha mẹ và phương sách chú tâm vào lứa tuổi thiếu niên.

Bắt một việc làm: Bạn không cần là một người lớn cũng có thể dùng trang điện toán để tìm việc. Ngoài các trang chú trọng về thiếu niên (www.studentjobs.gov, www.teens4hire.com, www.snagajob.com), hãy tìm các trang điện toán tìm việc lớn như *Monster.com* cũng như những trang điện toán của các hệ thống công ty bán hàng toàn quốc cũng như dịch vụ thực phẩm.

Đó là câu chuyện bạn đồng lứa: Thiếu niên đóng góp cho trang điện toán của Tiền Trẻ (*Young Money*, www.youngmoney.com), và người thăm dò có thể tìm những bài viết về quản trị tiền bạc, so giá khi mua sắm, dịch vụ bảo vệ người tiêu thụ, nghề nghiệp, và nhiều thứ nữa.

Tiền đâu? *FinAid* (www.finaid.org) là một trang điện toán đáng tin cậy để hướng dẫn sinh viên tìm sự giúp đỡ tài chánh trong việc học.

Thử điều này: Hãy coi qua trang điện toán của U.S. Securities and Exchange Commission (www.sec.gov/investor/tools/quiz.htm) và thử bài đồ của họ về sự Thông Minh Của Mình Về Tiền Bạc, “*Test Your Money \$marts*” có nhiều câu hỏi thật khó trả lời.

Consumer Action

www.consumer-action.org

221 Main St., Suite 480
San Francisco, CA 94105
415-777-9635

523 West Sixth St., Suite 1105
Los Angeles, CA 90014
213-624-8327

E-mail: hotline@consumer-action.org

Có nói tiếng Anh, Tây Ban Nha, và Trung Hoa

consumer action
Education and advocacy since 1971

Ấn bản này được phát hành bởi Consumer Action với sự hợp tác của Capital One Services, Inc. Để biết thêm chi tiết, viếng thăm trang điện toán của MoneyWi\$e (www.money-wise.org). © Consumer Action 2007

© Consumer Action 2007

Talking to Teens About Money (Vietnamese Version)